

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็ก กรณี ศึกษาแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการในจังหวัดมหาสารคาม ตามลำดับต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่เป็นหัวหน้าครอบครัวในชุมชนหรือบุคคลที่มีบทบาทสำคัญรองลงมาในครอบครัวและมีความพร้อมในการตอบคำถาม มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตของสมาชิกในครอบครัวมีทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการที่ได้ก่อสร้างในชุมชนของตนเองพอสมควรสามารถที่จะแสดงความคิดเห็น ทัศนคติ ตลอดจนให้ข้อมูลได้อย่างเต็มที่

พื้นที่เป้าหมายศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือพื้นที่ในความรับผิดชอบงานแหล่งน้ำและระบบน้ำสะอาดของสำนักงานโยธาธิการจังหวัดมหาสารคาม กรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทยตามคำสั่งจังหวัดมหาสารคาม เรื่อง การแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานดำเนินการ จัดหาแหล่งน้ำและระบบน้ำสะอาด จำนวน 4 อำเภอ คือ อำเภอวาปีปทุม อำเภอบริบูรณ์ อำเภอนาเชือกและอำเภอแกลง

จำนวนประชากรในพื้นที่ 4 อำเภอ ตามสมุดรายนามสถิติจังหวัดมหาสารคาม ของสำนักงานสถิติจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ระบุว่า มีประชากรในพื้นที่ 4 อำเภอ จำนวน 312,785 คน ดังนี้

1. อำเภอวาปีปทุม	จำนวน	114,584 คน

2. อำเภอบรบือ	จำนวน	108,723 คน
3. อำเภอนาเชือก	จำนวน	60,367 คน
4. อำเภอแกดำ	จำนวน	29,111 คน

1.2 ขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดตัวอย่างประมาณ 400 ตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 หาขนาดตัวอย่าง (Sample Size) จากประชากร จำนวน 312,785 คน โดยการคำนวณทางสถิติ (Yamane Taro 1973:727) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

: n = ขนาดตัวอย่าง
N = ขนาดประชากร
e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้
(กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0.05)

แทนค่าในสูตร ขนาดตัวอย่าง (n) = $\frac{312785}{1 + (312785)(0.05)^2} = 399.99$

ขั้นตอนที่ 2 คำนวณหาสัดส่วนจำนวนประชากรเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งสัดส่วนให้ได้จำนวนตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 สัดส่วนจำนวนตัวอย่างโดยประมาณในแต่ละอำเภอ

ที่	อำเภอ	จำนวนประชากร	สัดส่วนร้อยละ	สัดส่วนตัวอย่าง
1	วาปีปทุม	114,584	36.63	147
2	บรบือ	108,723	34.76	137
3	นาเชือก	60,367	19.30	78
4	แกดำ	29,111	9.31	38
	รวม	312,785	100.00	400

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะประชากรที่อยู่อาศัยบริเวณที่มีแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการใน 4 อำเภอ จำนวน 50 ตำบล 85 หมู่บ้าน สุ่มตัวอย่างมาจำนวน 10 ตำบล 20 หมู่บ้าน ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สัดส่วนจำนวนตำบลในแต่ละอำเภอ

ที่	อำเภอ	จำนวนตำบล		จำนวนหมู่บ้าน	
		ทั้งหมด	สุ่มตัวอย่างมา	ทั้งหมด	สุ่มตัวอย่างมา
1	วาปีปทุม	16	4	24	8
2	บรบือ	19	3	31	6
3	นาเชือก	10	2	18	4
4	แกดำ	5	1	12	2
	รวม	50	10	85	20

ขั้นตอนที่ 4 ในแต่ละหมู่บ้านที่เลือกเป็นตัวอย่างทำการสุ่มครัวเรือนโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) โดยกำหนดหมู่บ้านละ 20 ครัวเรือนจะทำให้ได้จำนวนตัวอย่าง 400 คน ตามขนาดตัวอย่างที่คำนวณโดยประมาณไว้ในเบื้องต้น ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 สัดส่วนจำนวนตัวอย่างที่ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยในแต่ละอำเภอ

ที่	อำเภอ	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนตัวอย่าง
1	วาปีปทุม	8	160
2	บรบือ	6	120
3	นาเชือก	4	80
4	แกดำ	2	40
	รวม	20	400

ขั้นตอนที่ 5 จัดสัดส่วนอาชีพในแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้เกณฑ์ร้อยละของแต่ละกลุ่มอาชีพ ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 สัดส่วนขนาดตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

ที่	อาชีพ	สัดส่วนขนาดตัวอย่าง		สัดส่วนขนาดตัวอย่างของอำเภอ			
		ร้อยละ	1 หมู่บ้าน	วาปีปทุม	บรบือ	นาเชือก	แกดำ
1	เกษตรกรรม	70	14	112	84	56	28
2	รับจ้าง	16	3	24	18	12	6
3	ค้าขาย	10	2	16	12	8	4
4	รับราชการ	4	1	8	6	4	2
	รวม	100	20	160	120	80	40

หมายเหตุ การคำนวณสัดส่วนร้อยละของอาชีพอ้างอิงจากสมุทราจงานสถิติจังหวัดมหาสารคาม (สำนักงานสถิติจังหวัดมหาสารคาม 2543 : 13)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1.1 เก็บรวบรวมและศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรการดำเนินการและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้านคู่มือการใช้งาน และการบำรุงรักษาระบบน้ำสะอาดสำหรับหมู่บ้าน ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาชนบท พ.ศ. 2535 คำแนะนำการใช้และดูแลเครื่องสูบน้ำ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2532 การประเมินผลโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็ก มหาวิทยาลัยขอนแก่น-นิวซีแลนด์ คู่มือการจัดทำโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็ก ฯ ล ฯ

2.1.2 กำหนดกรอบแนวคิดและเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.1.3 ร่างแบบสัมภาษณ์ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความครบถ้วนและครอบคลุมของเนื้อหา ภาษา โครงสร้างและรูปแบบ เมื่อได้รับข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว นำร่างแบบสัมภาษณ์มาทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำเอาร่างแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ แล้วนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ (รายนามผู้เชี่ยวชาญแสดงในภาคผนวก จ.)

2.1.4 นำแบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 3 คือ แบบทดสอบความรู้ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้กับประชาชนในหมู่บ้านที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย แล้วนำแบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 3 มาทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบด้วยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) สูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7

2.1.5 นำแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดมาทำการปรับปรุงเกี่ยวกับภาษาและลำดับที่ของข้อคำถามบางข้อ แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.2 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสัมภาษณ์ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 7 ส่วน โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ บันทึกและเติมคำลงในช่องว่างให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน อาชีพ รายได้ จำนวนที่กินทำกิน เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Checklist) จำนวน 7 ข้อ (แบบสัมภาษณ์ข้อที่ 1 – 7)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ (ข้อ 8 - 11)

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ (Multiple Choices) มีตัวคำถาม (Stem) ซึ่งเป็นประโยคที่สมบูรณ์และมีคำตอบ (Option) ให้เลือกตอบ 4 คำตอบ ในส่วนที่เป็นคำตอบจะประกอบด้วยคำตอบถูก (Key) กับคำตอบลวง (Distracter) หรือคำตอบผิด แบบตอบถูกคำตอบเดียว (One Correct Answer) จำนวน 1 ข้อ (20 คำถาม) (แบบสัมภาษณ์ข้อที่ 12)

ส่วนที่ 4 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการเป็นผู้นำกลุ่มทางสังคม การได้รับข่าวสาร ความสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการหรือเอกชน การได้รับบริการสาธารณสุข และการเป็น

3) ป.6/ป.7	การฉีดตัวแปร มีค่าเท่ากับ 6-7
4) ม.3/ม.ศ.5	การฉีดตัวแปร มีค่าเท่ากับ 9 -10
5) ม.6/ม.ศ. 5	การฉีดตัวแปร มีค่าเท่ากับ 12
6) อนุปริญญา	การฉีดตัวแปร มีค่าเท่ากับ 14
7) ปริญญาตรี	การฉีดตัวแปร มีค่าเท่ากับ 16
8) สูงกว่าปริญญาตรี	การฉีดตัวแปร มีค่าเท่ากับ 18

3.1.4 ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน เกณฑ์การวัด คือ จำนวนปี

3.1.5 อาชีพ หมายถึง อาชีพหลักจำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม คือ เกษตรกรรม รับจ้างค้าขาย รับราชการ มีการฉีดตัวแปรระดับกลุ่มจึงกำหนดให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ดังนี้

- 1) เกษตรกร ให้มีค่าของตัวแปรเป็น 1
- 2) รับจ้าง/ค้าขาย/รับราชการ ให้มีค่าของตัวแปรเป็น 0

3.1.6 รายได้ หมายถึง รายได้จากการประกอบอาชีพหลักและอาชีพรอง เกณฑ์การวัดเป็นจำนวนเงินโดยเฉลี่ยเป็นบาทต่อปี

3.1.7 จำนวนที่ดินทำกิน หมายถึง จำนวนที่ดินทั้งหมดที่เป็นของตนเองและที่ดัดเช่า (ถ้ามีการเช่า) เกณฑ์การวัด คือ จำนวนเป็นไร่

3.1.8 การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ หมายถึง จำนวนแหล่งน้ำที่กลุ่มตัวอย่างใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค และกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เกณฑ์การวัด คือ ให้คะแนนแหล่งน้ำละ 1 คะแนน

- 1) ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ

ให้คะแนน 1 คะแนน

- 2) ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำอื่น ให้คะแนน 0 คะแนน

3.1.9 การสังเกตเห็นความผิดปกติของแหล่งน้ำ หมายถึง การสังเกตและพบเห็นคุณภาพน้ำเกี่ยวกับความขุ่น หรือ กลิ่น หรือ รสชาติ หรือ สี และสภาพสิ่งก่อสร้างของถังเก็บน้ำฝน บ่อบาดาล ประปาหมู่บ้าน และฝายน้ำล้น โดยมีเกณฑ์การวัดเป็นดังนี้

- 1) กลุ่มตัวอย่างเคยสังเกต ให้ 1 คะแนน
- 2) กลุ่มตัวอย่างไม่เคยสังเกต ให้ 0 คะแนน

3.1.10 ความต้องการแหล่งน้ำ หมายถึง ความต้องการจะได้รับการประปาตามโครงการแหล่งน้ำประเภทต่าง ๆ ของกรมโยธาธิการ จำนวน 4 ประเภท คือ โครงการขุดเจาะ

บ่อน้ำบาดาล โครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน โครงการก่อสร้างถังเก็บน้ำฝน และ
โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้น มีเกณฑ์การวัดจากจำนวนความต้องการ ดังนี้

- 1) กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการแหล่งน้ำ ให้ 1 คะแนน
- 2) กลุ่มตัวอย่างไม่มีความต้องการแหล่งน้ำ ให้ 0 คะแนน

3.1.11 ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำ หมายถึง ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำทุกประเภท

ขาดแคลนตลอดปี หรือ ขาดแคลนในฤดูแล้ง หรือ พอเพียงตลอดปี โดยมีเกณฑ์การวัดเป็น
จำนวนเดือนที่มีน้ำในแหล่งน้ำแต่ละประเภท

- 1) แหล่งน้ำขาดแคลนตลอดปี มีค่าตัวแปรเป็น 0
- 2) แหล่งน้ำขาดแคลนบางเดือน มีค่าตัวแปรเป็น 12 ลบจำนวนเดือนที่

ขาดแคลนแหล่งน้ำ

- 3) แหล่งน้ำเพียงพอตลอดปี มีค่าตัวแปรเป็น 12

3.1.12 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งน้ำขนาดเล็ก หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ
ขั้นพื้นฐานในเรื่องคุณสมบัติของน้ำ คุณภาพของน้ำ การดูแลรักษาแหล่งน้ำ และสิ่งแวดล้อม
ของแหล่งน้ำ โดยมีเกณฑ์การวัดเป็นจำนวนคะแนนรวมจากการตอบคำถามวัดความรู้

- 1) กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามถูกต้อง ให้ 1 คะแนน
- 2) กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามผิด ให้ 0 คะแนน

3.1.13 การเป็นผู้นำกลุ่มทางสังคม หมายถึง จำนวนการเป็นผู้นำในการก่อตั้ง
รวมกลุ่ม หรือ เคยดำรงตำแหน่งของทางราชการ หรือ กลุ่มองค์กรต่าง ๆ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่
บ้าน ประธานกลุ่มออมทรัพย์ ฯลฯ โดยมีเกณฑ์การวัดเป็นดังนี้

- 1) กลุ่มตัวอย่างเคยเป็นผู้นำกลุ่มทางสังคม 1-3 รูปแบบ มีค่าตัวแปรเป็น
1-3 คะแนน

2) กลุ่มตัวอย่างไม่เคยเป็นผู้นำกลุ่มทางสังคม มีค่าตัวแปรเป็น 0 คะแนน

3.1.14 การได้รับข่าวสาร หมายถึง การได้รับข่าวสารจากการติดตามข่าวสารจาก
สื่อมวลชน หรือ แหล่งข่าวต่าง ๆ และการติดต่อกับบุคคลต่าง ๆ จำนวน 10 แหล่งข่าว ดังนี้

- 1) โทรทัศน์
- 2) วิทยุ
- 3) หนังสือพิมพ์หรือหนังสืออื่น ๆ
- 4) ญาติพี่น้อง
- 5) ภาพยนตร์

- 6) เจ้าหน้าที่ของรัฐ
- 7) ผู้นำชุมชน
- 8) เพื่อนบ้าน
- 9) เจ้าหน้าที่ของเอกชน
- 10) แหล่งข่าวอื่น ๆ

โดยมีเกณฑ์การวัดค่าตัวแปรเป็นจำนวนการได้รับข่าวสาร แหล่งข่าวละ 1 คะแนน

3.1.15 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการหรือเอกชน หมายถึง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการหรือเอกชน ในรูปแบบหรือวิธีการต่าง ๆ จำนวน 10 รูปแบบ ดังนี้

- 1) ได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่
- 2) ได้รับการสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร
- 3) ได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้
- 4) ได้รับงบประมาณ
- 5) เข้าร่วมประชุมกับทางราชการ
- 6) เข้าร่วมประชุมกับภาคเอกชน
- 7) ไปเลือกกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน
- 8) ไปเลือกตั้ง ส.จ. / ส.ส. / ส.ว.
- 9) ไปติดต่อราชการ
- 10) อื่น ๆ

โดยมีเกณฑ์การวัดค่าตัวแปรเป็น จำนวนรูปแบบที่กลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการหรือเอกชน รูปแบบละ 1 คะแนน

3.1.16 การได้รับบริการด้านสาธารณูปโภค จำนวน 10 ประเภท คือ

- 1) โรงเรียน
- 2) สถานีอนามัย
- 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 4) ศาลากลางบ้าน
- 5) ที่อ่านหนังสือพิมพ์
- 6) วัดหรือสำนักสงฆ์
- 7) ลานกีฬา
- 8) ถนนลาดยางผ่านหมู่บ้าน

9) ถนนคอนกรีตในหมู่บ้าน

10) อื่น ๆ

โดยมีเกณฑ์การวัดค่าตัวแปรจาก การได้รับบริการด้านสาธารณูปโภค ประเภทละ 1 คะแนน

3.1.17 การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรในชุมชน หมายถึง จำนวนการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรในชุมชนทั้งในอดีตและปัจจุบัน จำนวน 10 องค์กร คือ

1) กลุ่มเกษตรกร

2) กลุ่มผู้ใช้น้ำ

3) ร้านสหกรณ์

4) ร้านค้าในหมู่บ้าน

5) กองทุนหมู่บ้าน

6) กลุ่มสตรี

7) กลุ่มเยาวชน

8) ศูนย์เทคโนโลยีชาวบ้าน

9) กลุ่มอาชีพสาขาต่างๆ เช่น กลุ่มเลี้ยงไหม กลุ่มทอผ้า กลุ่มจักสาน ฯลฯ

10) กลุ่มหรือองค์กรอื่น ๆ ที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้าน (ระบุชื่อ)

โดยมีเกณฑ์การวัดค่าตัวแปรเป็นจำนวนกลุ่มหรือองค์กรที่กลุ่มตัวอย่างเคยเป็นหรือเป็นสมาชิกกลุ่มละ 1 คะแนน

3.1.18 การเห็นความสำคัญของแหล่งน้ำ หมายถึง ความรู้สึกของประชาชนจังหวัดมหาสารคามที่เห็นว่าแหล่งน้ำและการจัดการแหล่งน้ำมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันและต่อชุมชน

โดยมีเกณฑ์การวัดตัวแปรจากค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับความคิดเห็นจากแบบทดสอบความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ จำนวน 10 คำถาม แต่ละคำถามมีระดับคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ

ระดับคะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วย

ระดับคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็น ใช้เกณฑ์ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง เห็นด้วย
- คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดมหาสารคามในการค้นหาสาเหตุของปัญหาแหล่งน้ำ การสำรวจข้อมูล การวางแผนดำเนินการ การร่วมลงทุน การปฏิบัติงานตามแผนงาน การติดตามประเมินผล การใช้ประโยชน์ การดูแลรักษา การปรับปรุง การซ่อมแซมแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ

โดยมีเกณฑ์การวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน จากคำถามว่าเคยมีส่วนร่วมเกี่ยวกับแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ ประเภทถึงเก็บน้ำฝน บ่อน้ำบาดาล ฝายน้ำล้น ประปาหมู่บ้าน รูปแบบใดบ้างซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบได้หลายคำตอบ ตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 10 รูปแบบ ดังนี้

1. การค้นหาสาเหตุของปัญหาแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ
2. การสำรวจข้อมูลแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ
3. การวางแผนดำเนินการด้านแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ
4. การร่วมลงทุนในการก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ
5. การปฏิบัติตามแผนงานโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ
6. การติดตามประเมินผลโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ
7. การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ
8. การดูแลรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการให้มีสภาพเช่นเดิม
9. การปรับปรุงแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการให้ใช้งานได้ดีกว่าเดิม
10. การซ่อมแซมแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการเมื่อเกิดความชำรุดเสียหาย

ผู้วิจัยสร้างเกณฑ์การวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้วยตนเองและให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนพิจารณาเกณฑ์การวัดที่เหมาะสม จึงได้เกณฑ์การวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ ดังนี้ (รายนามผู้ทรงวุฒิแสดงในภาคผนวก ง.)

คะแนนเฉลี่ย 0.00-0.25	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 2.51-4.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
คะแนนเฉลี่ย 4.51-6.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 6.51-8.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
คะแนนเฉลี่ย 8.51-10.00	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ในท้องที่อำเภอตำบล หมู่บ้าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นจึงสามารถเก็บแบบสัมภาษณ์หลังจากการสัมภาษณ์เสร็จแล้วได้ทันที จำนวน 400 ชุด ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการลงข้อมูลทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนตามที่ต้องการ ภายในระยะเวลา 60 วัน (วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2544 ถึงวันที่ 1 เมษายน 2544)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จะนำมาจัดหมวดหมู่และบันทึกคะแนนแต่ละข้อของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ลงในแบบรหัส (Coding Form) หลังจากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package for the Social Science : SPSS for Windows) ซึ่งประกอบด้วยสถิติที่ใช้ ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างสถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

5.2.1 วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient Analysis) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ

โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติ (Level of Significant) ที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ด้วย Correlation นั้น ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (คุณฎี อายุวัฒน์ ม.ป.ป.:2)

- 1) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยพิจารณาระดับนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิเคราะห์ส่วนนี้ ใช้เพื่อยืนยันสรุปสมมติฐานการวิจัย
- 2) ค่าระดับความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากค่า Correlation Coefficient (r) ซึ่งถ้าระดับความสัมพันธ์

ระหว่าง 0.001-0.500 ถือว่ามีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ

ระหว่าง 0.501-0.700 ถือว่ามีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง

ระหว่าง 0.701 ขึ้นไป ถือว่ามีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง

- 3) ทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยพิจารณาจากเครื่องหมายของค่า Correlation Coefficient (r)

5.2.2 วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis) เพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ โดยใช้การวิเคราะห์แบบกำหนดตัวแปรเข้าไปในสมการทั้งหมด (Enter Method) เพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม ในการจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ มีรูปแบบสมการ ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + \dots + b_{18}x_{18}$$

เมื่อ y = การมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปคะแนนดิบ

a = ค่าคงที่ (Constant Term)

$b_1 - b_{18}$ = ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)

$x_1 - x_{18}$ = คะแนนดิบของตัวแปรอิสระ

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = B_1Z_1 + B_2Z_2 + B_3Z_3 + \dots + B_{18}Z_{18}$$

เมื่อ Z = การมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปคะแนนมาตรฐาน

$B_1 - B_{18}$ = ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)

$Z_1 - Z_{18}$ = คะแนนมาตรฐานของตัวแปรอิสระ

6. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ตั้งแต่เดือน สิงหาคม 2543 ถึง
เดือน กรกฎาคม 2544

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY